4 februari 2003

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr.

I.

STEDENBOUWKUNDIGE INSPECTEUR, bevoegd voor het grondgebied van de provincie , met kantoor te

met als raadsman Mr. , advocaat bij de balie te

tegen

1.

2.

3.

4.

verweerders, beklaagden,

derde en vierde verweerder vertegenwoordigd door Mr. , advocaat bij het Hof van Cassatie.

II.

PROCUREUR-GENERAAL BIJ HET HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN,

eiser,

tegen

1. reeds vermeld,

2. reeds vermeld,

3. ., reeds vermeld,

4. reeds vermeld,

verweerders, beklaagden,

derde en vierde verweerder vertegenwoordigd door Mr. , advocaat bij het Hof van Cassatie.

I. Bestreden beslissing

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest, op 26 september 2001 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen, correctionele kamer.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal heeft geconcludeerd.

III. Cassatiemiddelen

De eiser sub I stelt in een memorie drie middelen voor.

De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Antwerpen stelt in een memorie drie middelen voor. Deze laatste middelen zijn als volgt gesteld:

1. Eerste middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- *de artikelen 44 en 64 van de wet van 29 maart 1962 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw;*

- *de artikelen 42 en 66 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996;*

- *de artikelen 99, 101, 146 en 147 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening;*

- *artikel 66 van het Strafwetboek;*

- *artikel 149 van de Grondwet.*

Aangevochten beslissing

Het bestreden arrest overweegt dat de beklaagde V. het pand gelegen te , bij notariële akte verleden op 7 juni 1982 heeft verkocht aan het echtpaar . (derde en vierde beklaagden), dat het uitvoeren van werken zonder de daartoe vereiste vergunning en de instandhouding van deze uitgevoerde werken autonome misdrijven zijn die los staan van elkaar en aldus afzonderlijk strafbaar zijn, dat de beklaagde ingevolge verkoop van het onroerend goed materieel niet meer in de mogelijkheid was de toestand te regulariseren, dat uit geen enkel element van het strafdossier blijkt dat beklaagde de noodzakelijke hulp tot instandhouding van de werken na 6 juni 1982 heeft verleend en de uitvoering van deze werken op zich niet te beschouwen is als een daad van noodzakelijke deelneming tot het misdrijf van instandhouding zoals bedoeld in artikel 66 van het Wetboek van Strafvordering, dat derhalve het schuldig verzuim hem slechts kan verweten worden tot de dag voor de verkoop zijnde 6 juni 1982, dat hij derhalve voor de periode vanaf 7 juni 1982 tot 9 februari 1995 dient vrijgesproken te worden voor de feiten der tenlastelegging B, dat, voor zover de feiten der tenlastelegging A en B, beperkt tot de periode tussen 1 augustus 1980 en 7 juni 1982, voor zover zij bewezen zouden zijn, in hoofde van beklaagde de uiting zijn van eenzelfde misdadig opzet, zodat de verjaring van de strafvordering begint te lopen vanaf het laatste feit, namelijk 6 juni 1982, dat de verjaring tijdens de vanaf dan lopende 3-jarige termijn, niet rechtsgeldig werd gestuit en evenmin werd geschorst zodat de strafvordering

betrekkelijk de feiten A en B, beperkt tot de periode tussen 1 augustus 1980 en 7 juni 1982, zoals geactualiseerd en gepreciseerd, is vervallen door verjaring.

1.1. Eerste onderdeel

Het strafbaar feit van instandhouding (tenlastelegging B) bestaat in het schuldig verzuim van de beklaagde aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken (tenlastelegging A) een einde te maken (Cass., 22 april 1968, Cass., 25 maart 1975, aangehaald door R. Senelle, P. Vanden Borre en R. Peremans, "Ruimtelijke ordening en stedenbouw", in X., Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1979; Cass., 27 juni 1985, ; Cass., 14 maart 1989, ., Over de instandhouding van bouwwerken; Cass., 14 november 1990, A.C., ; Cass., 8 juni 1994;

Dit schuldig verzuim houdt niet op door de verkoop van het betrokken onroerend goed te door de eerste beklaagde aan de derde en vierde beklaagden op 7 juni 1982. De beklaagde maakt door deze verkoop geen einde aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken (tenlastelegging A). Het hof van beroep stelt niet vast dat de beklaagde . een einde heeft gemaakt aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken (tenlastelegging A) waardoor het schuldig verzuim van de beklaagde aan de instandhouding ervan (tenlastelegging B) ook na de verkoop van het onroerend goed had moeten aangenomen worden.

1.2. Tweede onderdeel.

De bij de artikelen 44 en 64 van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, de artikelen 99, 101, 146 en 147 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening strafbaar gestelde feiten (tenlasteleggingen A en B) zijn strafbaar indien zij met opzet zijn gepleegd met andere woorden indien de beklaagde wetens en willens in strijd met de wet heeft gehandeld en dus niet louter onvoorzichtig is geweest doch gehandeld heeft met de wil op resultaat (Cass., 7 december 1964, ; Cass., 31 januari 1966, Cass., 8 september 1982,). Deze vereiste van

opzet betekent dat de beklaagde . als mededader de noodzakelijke hulp tot instandhouding van de werken ook na 06.06.1982 moet hebben verleend indien het schuldig verzuim wordt vastgesteld.

1.3. Derde onderdeel.

Het instandhouden (tenlastelegging B) van de wederrechtelijke werken (tenlastelegging A) is een voortdurend misdrijf dat niet kan verjaren zolang de wederrechtelijke toestand niet heeft opgehouden te bestaan (Cass., 27 juni 1985, Cass., 8 juni 1994, A.C., ., Over enkele aspecten van de uitoefening van de strafvordering inzake stedenbouwkundige misdrijven, R.W., 1988-1989, 542). De uitvoering van de werken (A) en de instandhouding ervan (B) vermengen zich als gepleegd zijnde met eenzelfde opzet. Het bestreden arrest heeft niet vastgesteld dat de wederrechtelijke toestand heeft opgehouden te bestaan.

2. Tweede middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- *de artikelen 44 en 64 van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw;*

- *de artikelen 42 en 66 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996;*

- *de artikelen 99, 101, 146 en 147 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening;*

- *artikel 66 van het Strafwetboek;*

- *artikel 149 van de Grondwet.*

Aangevochten beslissing

Het bestreden arrest overweegt dat de beklaagde M. als architect niet schuldig kan verklaard worden aan het wederrechtelijk instandhouden van de werken (tenlastelegging B) aangezien hij als niet-eigenaar van het onroerend goed materieel in de onmogelijkheid is om de toestand te regulariseren zodat hem geen schuldig verzuim kan verweten worden, dat de uitvoering op zich van

deze werken (tenlastelegging A) geen daad van noodzakelijke deelneming uitmaakt aan het misdrijf van instandhouding zoals bedoeld in artikel 66 van het Strafwetboek, dat uit geen enkel element van het strafdossier blijkt dat de beklaagde M. op enige andere wijze noodzakelijke hulp tot het instandhouden der werken tenlastelegging B) heeft verleend zodat hij vrijgesproken dient te worden voor het feit van de tenlastelegging B.

2.1. Eerste onderdeel

Het strafbaar feit van instandhouding (tenlastelegging B) bestaat in het schuldig verzuim van de beklaagde M. aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken (tenlastelegging A) een einde te maken (Cass., 22 april 1968, ; Cass., 25 maart 1975, aangehaald door R. Senelle, P. Vanden Borre en R. Peremans, "Ruimtelijke ordening en stedenbouw", in X., Administratief Lexicon, Brugge, Die Keure, 1979; Cass., 27 juni 1985, ; Cass., 14 maart 1989, Over de instandhouding van bouwwerken; Cass., 14 november 1990, ; Cass., 8 juni 1994,

Het – al dan niet – materieel in de onmogelijkheid zijn om de toestand te regulariseren verhindert niet dat dit schuldig verzuim door het hof van beroep kan worden vastgesteld. Het hof van beroep stelt niet vast dat de beklaagde een einde heeft gemaakt aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken (tenlastelegging A) waardoor het schuldig verzuim van de beklaagde aan de instandhouding (tenlastelegging B) had moeten aangenomen worden. De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de beklaagde . is het gevolg van het feit dat hij niet verzaakt heeft aan de uitvoering van zijn opdracht en/of dat hij niet de stopzetting van wederrechtelijke werken (tenlastelegging A) en/of van de instandhouding van deze werken (tenlastelegging B) heeft geëist en/of dat hij niet de afbraak van de wederrechtelijk uitgevoerde werken heeft geëist. De wederrechtelijke werken hadden zonder zijn noodzakelijke medewerking niet kunnen worden gepleegd.

2.2. Tweede onderdeel

De bij (de artikelen 44 en 64 van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, de)

artikel(en 99, 101,) 146 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening strafbaar gestelde feiten (tenlastelegging A en B) zijn strafbaar indien zij met opzet zijn gepleegd met andere woorden indien de beklaagde bewust en vrijwillig in strijd met de wet heeft gehandeld en dus niet louter onvoorzichtig is geweest doch gehandeld heeft met de wil op resultaat (Cass., 7 december 1964,

; Cass., 31 januari 1966, ; Cass., 8 september 1982,

). Deze vereiste van opzet betekent dat de beklaagde de noodzakelijke hulp tot instandhouding van de werken na 6 juni 1982 moet hebben verleend indien het schuldig verzuim wordt vastgesteld.

2.3. Derde onderdeel

Het instandhouden (tenlastelegging B) van de wederrechtelijke werken (tenlastelegging A) is een voortdurend misdrijf dat niet kan verjaren zolang de wederrechtelijke toestand niet heeft opgehouden te bestaan (Cass., 27 juni 1985, ; Cass., 8 juni 1994, Het bestreden arrest heeft niet vastgesteld dat de wederrechtelijke toestand heeft opgehouden te bestaan.

3. Derde middel

Geschonden wettelijke bepalingen

- *artikel 65 van de wet van 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw;*

- *artikel 68 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996;*

- *artikel 149 en 150 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening;*

- *artikel 149 van de Grondwet.*

Aangevochten beslissing

Het arrest overweegt dat de motivering van de aanvankelijke herstelvordering, namelijk de betaling van een meerwaarde, in wezen niet verschillend is van deze van het thans gevorderde herstel van de plaats in de vorige staat door sloping van de gebouwen, dat deze wijziging dan ook niet

verantwoord wordt door de vereisten van de goede ruimtelijke ordening nu uit niets blijkt dat terwijl voorheen aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening werd voldaan door betaling van een meerwaarde met behoud van de gebouwen, dit thans niet meer zou zijn, dat wanneer de gemachtigde ambtenaar, thans de gewestelijk stedenbouwkundige inspecteur van oordeel is dat de sloping van de gebouwen noodzakelijk is om aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening te voldoen, deze opvatting kennelijk onredelijk is en niet verzoenbaar met de opdracht van de overheid om het algemeen stedenbouwkundig belang te behartigen, dat in casu de wijziging van de herstelmaatregel niet voldoende gemotiveerd wordt derwijze dat aangetoond wordt dat de vereisten van een goede ruimtelijke ordening worden beoogd en dat alleszins de gewijzigde visie op een goede ruimtelijke ordening in casu voor gevolg heeft dat het opleggen van een last wordt gevorderd die buiten verhouding staat met de relatieve ernst van de schade die de weerhouden inbreuk aanvankelijk heeft veroorzaakt en hierdoor alleszins het vertrouwensbeginsel wordt geschonden, dat het hof van beroep derhalve geen gevolg kan geven aan de thans gevorderde herstelmaatregel terwijl zij enkel nog bevoegd is om uitspraak te doen over de gewijzigde herstelvordering en geen uitspraak kan doen over de aanvankelijk gestelde vordering van 15 juli 1994.

Grieven

Het behoort tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht om de vordering van de gemachtigde ambtenaar, thans stedenbouwkundige inspecteur, op grond van artikel 65 van de wet 29 maart 1962 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw, artikel 68 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, thans artikel 149 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, op haar interne en externe wettigheid te toetsen en te onderzoeken of ze conform de wet is dan wel op machtsoverschrijding of machtsafwending berust doch het evenwel niet aan de rechter staat de opportuniteit van de herstelvordering te beoordelen (Arbitragehof, nr. , 21 maart 1996, B.S., 3 mei 1996, Cass., 4 juni 1996, Arr. Cass., ; Cass., 18 oktober 1995,

; Cass., 16 mei 1995, Cass., 16 mei 1995, .
; Cass., 7 september 1994, Cass., 15 juni 1994,
; Cass., 4 december 1990, . De gevorderde herstelmaatregel van herstel van de plaats in de vorige staat heeft de bedoeling om een einde te stellen aan het voortbestaan van het bewezen stedenbouwmisdrijf (Cass., 3 december 1996, ; Cass., 7 november 1995, ; Cass., 19 september 1979,
Cass., 15 juni 1976,). De gevorderde herstelmaatregel is nog nodig om de sporen van het bewezen misdrijf te doen verdwijnen (Cass., 16 mei 1995, ; Cass., 23 september 1987, ; Cass. 8 september 1982, .
Cass., 31 januari 1966, ; Cass., 7 december 1964, .,
. Zie ook: Cass., 7 november 1995,). De strafrechter voor wie de herstelvordering wordt ingesteld moet die vordering in beginsel toewijzen "naast de straf die hij oplegt" (Cass., 25 februari 1997,
; Cass., 18 februari 1997, ; Cass., 7 mei 1996, ; Cass., 25 april 1996, ; Cass., 7 november 1995, ; Cass., 20 januari 1993, ,
Cass. 20 mei 1992, ; Cass., 10 maart 1992,
; Cass., 25 februari 1992, ,
Cass., 13 december 1989, Cass., 15 november 1989, Cass., 26 april 1989,

zijn beslissing waarbij hij, op die vordering, het herstel van de plaats in de vorige staat beveelt, is verbonden met de strafvordering, aangezien het opzet van de wet- en decreetgever is het algemeen belang van de gemeenschap, namelijk een goede ruimtelijke ordening, te beschermen. In zodanig geval vereisen de voormelde wet van 29 maart 1962 en de voormelde decreten van respectievelijk 22 oktober 1996 en 18 mei 1999 dat de rechter, naast de strafrechtelijke veroordeling, het (gevorderde) burgerlijk herstel van de plaats in de vorige staat beveelt (Cass., 26 april 1989, ; Cass., 15 november 1989, 13 december 1989, .,
Cass., 20 januari 1993,
). De rechter heeft geen keuze bij het bevelen van dat (gevorderde) herstel (Cass., 4 december 1990,). Het hof van beroep stelt

ter zake niet concreet vast dat het gevorderde herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand gesteund is op motieven die vreemd zijn aan de ruimtelijke ordening én neemt terecht aan dat de gemachtigde ambtenaar, thans stedenbouwkundige inspecteur, de keuze betreffende de herstelmaatregel in de loop van de procedure kan wijzigen (Cass., 29 oktober 1996, , , Cass., 22 oktober 1996, ; Cass., 7 mei 1996, , Cass., 16 mei 1995, ; Cass., 18 mei 1993, ; Cass., 14 november 1989,). Het hof stelt terecht dat het de opportuniteit van het gevorderde herstel niet mag beoordelen, maar dat het nochtans en daarmee tegenstrijdig kennelijk als uitgangspunt neemt dat de eerste herstelmaatregel (de meerwaardevordering) aan de vereisten van de goede ruimtelijke ordening beantwoordt en de nieuwe herstelvordering bestaande uit het herstel in de vorige toestand dit niet doet en zodoende aan opportuniteitsbeoordeling heeft gedaan. Het hof overweegt immers dat "de motivering van de aanvankelijke herstelvordering nl. betaling van een meerwaarde, in wezen niet verschillend is van deze van het thans gevorderde herstel van de plaats in de vorige staat door sloping der gebouwen", "dat deze wijziging dan ook niet verantwoord wordt door de vereisten van de goede ruimtelijke ordening nu uit niets blijkt dat terwijl voorheen aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening werd voldaan door betaling van een meerwaarde met behoud van de gebouwen, dit thans niet meer zo zou zijn", "dat wanneer de administratie van oordeel is dat de sloping van de gebouwen noodzakelijk is om aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening te voldoen, deze opvatting kennelijk onredelijk is en niet verzoenbaar met de opdracht van de overheid om het algemeen stedenbouwkundig belang te behartigen" en "dat alleszins de gewijzigde visie op een goede ruimtelijke ordening in casu voor gevolg heeft dat het opleggen van een last wordt gevorderd die buiten verhouding staat met de relatieve ernst van de schade die de weerhouden inbreuk aanvankelijk heeft veroorzaakt en hierdoor alleszins het vertrouwensbeginsel werd geschonden".

Het weerhouden van een beweerde schending op het redelijkheids- en vertrouwensbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur wordt door het hof niet gemotiveerd, daar waar het hof van beroep enkel stelt :

- *"dat wanneer de administratie van oordeel is dat de sloping van de gebouwen noodzakelijk is om aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening te voldoen, deze opvatting kennelijk onredelijk is en niet verzoenbaar met de opdracht van de overheid om het algemeen stedenbouwkundig belang te behartigen", wat dient gelijkgesteld te worden met afwezigheid van redenen; de overweging van de rechter dat de wijziging van de herstelmaatregel niet gemotiveerd wordt door de vereisten van de goede ruimtelijke ordening volstaat niet als motivering waarom de gewijzigde herstelvordering kennelijk onredelijk zou zijn;*

- *"dat alleszins de gewijzigde visie op een goede ruimtelijke ordening in casu voor gevolg heeft dat het opleggen van een last wordt gevorderd die buiten verhouding staat met de relatieve ernst van de schade die de weerhouden inbreuk aanvankelijk heeft veroorzaakt en hierdoor alleszins het vertrouwensbeginsel wordt geschonden", wat eveneens dient gelijkgesteld te worden met afwezigheid van motivering van het ingeroepen beginsel; de ingeroepen redenen hebben bovendien geen uitstaans met het vertrouwensbeginsel.*

IV. Beslissing van het Hof

A. Ontvankelijkheid van de stukken.

Overwegende dat de stukken die buiten de termijnen van artikel 420*bis* Wetboek van Strafvordering werden neergelegd, niet ontvankelijk zijn;

B. Ontvankelijkheid van het cassatieberoep van de Stedenbouwkundige inspecteur

Overwegende dat uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, niet blijkt dat het cassatieberoep van eiser werd betekend;

Dat het cassatieberoep niet ontvankelijk is;

C. Onderzoek van de middelen van de procureur-generaal

1. Eerste en tweede middel

1.1. Eerste onderdeel

Overwegende dat het misdrijf van instandhouding bestaat in het schuldig verzuim om aan het bestaan van de wederrechtelijk uitgevoerde werken een einde te maken ; dat alleen diegene die over het onroerend goed zeggenschap heeft, aan dit verzuim schuld kan hebben ;

Overwegende dat het onderdeel dat aanvoert dat diegene die de onwettige werken uitvoert meteen schuldig blijft aan de instandhouding ervan zolang de door hem gecreëerde toestand niet is beëindigd, faalt naar recht;

1.2. Tweede onderdeel

Overwegende dat het opzet om deel te nemen aan de strafbare instandhouding niet noodzakelijk voortvloeit uit het opzet om de illegale werken uit te voeren;

Dat het onderdeel faalt naar recht;

1.3. Derde onderdeel

Overwegende dat het onderdeel geheel is afgeleid uit de vergeefs aangevoerde vorige onderdelen;

Dat het onderdeel niet ontvankelijk is;

2. Derde middel

Overwegende dat het tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht behoort de vordering van de stedenbouwkundige inspecteur op haar externe en interne wettigheid te toetsen en te onderzoeken of ze strookt met de wet dan wel op machtsoverschrijding of machtsafwending berust, terwijl het niet aan de rechter staat de opportuniteit van de vordering te beoordelen;

Dat de rechter hierbij nagaat of de beslissing van de stedenbouwkundige inspecteur of van het college van burgemeester en schepenen om een bepaalde herstelmaatregel te vorderen, uitsluitend met het oog op de goede ruimtelijke ordening is genomen; dat de rechter de vordering die steunt op motieven die vreemd zijn aan de ruimtelijke ordening of op een

opvatting van een goede ruimtelijke ordening die kennelijk onredelijk is, zonder gevolg moet laten;

Dat, wanneer de wettigheid van de vordering tot herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand wordt aangevochten, de rechter bovendien in het bijzonder nagaat of de vordering die moet worden beoordeeld, kennelijk niet onredelijk is; dat de rechter moet afwegen of geen andere herstelmaatregel noodzakelijk is, dit onder meer op grond van de aard van de overtreding, de omvang en de aantasting van de goede ruimtelijke ordening en het voordeel dat voor de ruimtelijke ordening ontstaat door het herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand tegenover de last die daaruit voor de overtreder voortvloeit;

Dat voor de vaststelling van die kennelijke onredelijkheid het evenwel niet volstaat vast te stellen dat op grond van dezelfde criteria ook die andere maatregel in redelijkheid toelaatbaar of zelfs beter lijkt;

Overwegende dat het bestreden arrest geen gevolg geeft aan het gevorderde herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand door het slopen van de ver- en herbouwde gebouwen;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de oorspronkelijke herstelvordering, kenbaar gemaakt op 15 juli 1994, strekte tot betaling van een meerwaarde en dat vier jaar later, op 10 april 1998, de herstelvordering werd gewijzigd als gevolg van de wijziging van het handhavingsbeleid inzake stedenbouwmisdrijven;

Dat het beslist dat *"wanneer de administratie van oordeel is dat de sloping van de gebouwen noodzakelijk is om aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening te voldoen, deze opvatting kennelijk onredelijk is en niet verzoenbaar met de opdracht van de overheid om het algemeen stedenbouwkundig belang te behartigen";*

Dat het die beslissing grondt op de vaststelling dat *"de motivering van de aanvankelijke herstelvordering nl. betaling van een meerwaarde, in wezen niet verschillend is van deze van het thans gevorderde herstel van de plaats in de vorige staat door sloping der gebouwen"*; dat het hieruit afleidt dat *"deze wijziging dan ook niet verantwoord wordt door de vereisten van de goede*

ruimtelijke ordening nu uit niets blijkt dat terwijl voorheen aan de vereisten van een goede ruimtelijke ordening werd voldaan door betaling van een meerwaarde met behoud van de gebouwen, dit thans niet meer zo zou zijn"; dat het bestreden arrest daaraan toevoegt dat *"in casu de wijziging van de herstelmaatregel niet voldoende gemotiveerd wordt derwijze dat aangetoond wordt dat de vereisten van een goede ruimtelijke ordening worden beoogd"* en *"dat alleszins de gewijzigde visie op een goede ruimtelijke ordening in casu voor gevolg heeft dat het opleggen van een last wordt gevorderd die buiten verhouding staat met de relatieve ernst van de schade die de weerhouden inbreuk aanvankelijk heeft veroorzaakt en hierdoor alleszins het vertrouwensbeginsel wordt geschonden"*;

Overwegende dat uit deze redengeving blijkt dat het arrest de kennelijke onredelijkheid van de vordering tot herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand uitsluitend heeft afgeleid uit de omstandigheid dat het bestuur zijn oorspronkelijke vordering tot betaling van een geldsom gelijk aan de meerwaarde, heeft gewijzigd in een vordering tot herstel van de plaats in de oorspronkelijke toestand;

Overwegende dat de appèlrechters met die redengeving niet de meerwaardesom als enige mogelijke vorm van herstel, met uitsluiting van de afbraak, aanmerken; dat zij alleen vaststellen dat deze meerwaardesom als een volgens hen beter alternatief naast de afbraak mogelijk blijft; dat zij zodoende niets anders doen dat de keuzemogelijkheid van de stedenbouwkundige inspecteur te bevestigen; dat zij mitsdien op die gronden alleen niet de door deze gekozen herstelmaatregel vermochten te weigeren; dat zij door dit wel te doen, aan het Bestuur de keuzemogelijkheid tot het nemen van een nieuwe herstelmaatregel ontzeggen en diens beleidsvrijheid miskennen;

Dat het arrest zodoende zijn beslissing niet naar recht verantwoordt;

Dat het middel gegrond is;

D. Ambtshalve onderzoek van de overige beslissingen op de strafvordering

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen in acht zijn genomen en de beslissingen overeenkomstig de wet zijn gewezen;

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de tegen . gerichte herstelvordering;

Verwerpt de cassatieberoepen voor het overige;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde arrest;

Veroordeelt de verweerders in een derde van de kosten van het cassatieberoep van de procureur-generaal; laat de overige twee derden ten laste van de Staat;

Veroordeelt de Stedenbouwkundige inspecteur in de kosten van zijn cassatieberoep;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

Gezegde kosten begroot in het geheel op de som van honderd eenenveertig euro eenenzeventig cent, waarvan 1. op het cassatieberoep van de Stedenbouwkundige inspecteur: tweeënveertig euro eenenvijftig cent verschuldigd en 2. op het cassatieberoep van de procureur-generaal: negenennegentig euro twintig cent verschuldigd.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, tweede kamer, te Brussel, door , afdelingsvoorzitter, en de raadsheren , , en uitgesproken in openbare terechtzitting van vier februari tweeduizend en drie, door afdelingsvoorzitter , in aanwezigheid van advocaat-generaal , met bijstand van griffier